

ΔΙΟΡΘΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΦΥΣΗ (Αύγουστος 2009)

Συγγραφέας: ΗΛΙΑΣ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΣ

Στην Εθνική Οδό Αθηνών-Λαμίας και στο ύψος της Ανθήλης, ο Σπερχειός συναντά τον αυτοκινητόδρομο ή μάλλον ο δεύτερος συναντά τον πρώτο. Μερικές εκατοντάδες μέτρα δυτικότερα, μεγαλοπρεπείς πινακίδες μάς πληροφορούν για τον πλουσιότητα προϋπολογισμό που διαθέτει το κράτος με τη συγχρηματοδότηση της Ευρ. Επιτροπής για τη «διευθέτηση» της κοίτης του ποταμού, που είχε την ατυχία να εκβάλλει σε μια ταχέως αναπτυσσόμενη ημιαγροτική, ημιβιομηχανική περιοχή με συχνά, είναι αλήθεια, πλημμυρικά φαινόμενα και μάλιστα εντεινόμενα τις τελευταίες δεκαετίες. Αντί, λοιπόν, οι αρμόδιοι να κάτσουν και να σκεφτούν πάνω στις αιτίες, αποφάσισαν να παρέμβουν στα συμπτώματα: τα γνωστά αντιπλημμυρικά έργα, με απίθανους όγκους εκσκαφών, με χιλιάδες τόνους μπετόν, με ευθυγράμμιση της ροής των υδάτων, με αποψίλωση της παραποτάμιας χλωρίδας, με προσαρμογή της φύσης στα μέτρα του ανθρώπου. Και όλα αυτά 2-3 χιλιόμετρα από το σύστημα των εκβολών, ένα από τα παραγωγικότερα και πολυτιμότερα από την άποψη της ορνιθοπανίδας στην Ευρώπη.

Βέβαια, ο Σπερχειός στα μεταπολεμικά χρόνια δεν είχε ποτέ καλύτερη μεταχείριση. Οι αγρότες ήθελαν το παρόχθιο δάσος για χωράφια, οι παραποτάμιοι δήμοι και κοινότητες τον ήθελαν σκουπιδότοπο ελλείψει σύγχρονων χωματερών, οι εργολάβοι τον ήθελαν για την απόρριψη μπαζών και την απόληψη αμμοχάλικου, αφού τόσο η απόρριψη όσο και η απόληψη είναι υπηρεσίες που προσφέρονται δωρεάν από τους γενναιόδωρους θεούς που εποπτεύουν από ψηλά τον φθιωτικό κάμπο. Οι τελευταίοι, μάλιστα, λέγεται πως ενέκριναν προσφάτως ένα «προσωρινό» σχέδιο μεταφοράς οικοδομικών υλικών από την κοίτη παραπόταμου του Σπερχειού, προκειμένου να ολοκληρωθούν τα έργα εκσυγχρονισμού του ΟΣΕ (κοιλαδογέφυρες και μετά) με ανταποδοτικά, και πάλι, αντιπλημμυρικά έργα και έργα οδοποιίας προς τον Δήμο της Υπάτης, στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται η συμβολή των δύο ποταμών. Οι θεοί αγνοούσαν προφανώς ότι η περιοχή, ένα εκτεταμένο προσχωσιγενές πλατανόδασος, ανήκει στους βιοτόπους Natura 2000 και δεν ενημέρωσαν ούτε τον δήμο ούτε την εποπτεύουσα νομαρχία για τις καταστροφές και τις ασυμβίβαστες χρήσεις. Γι' αυτούς ο παραπόταμος δεν ήταν παρά ένας «Ξεριάς», ένα άγριο και ατίθασο ρέμα που μόνο πέτρες κατέβαζε και χαλίκια, απειλώντας τα κατάντη.

Σε οποιοδήποτε άλλο ευρωπαϊκό κράτος, για τις ασχήμιες αυτές θα παρενέβαιναν αυτεπαγγέλτως οι δικαστικές αρχές, αφού παραβιάζονται όχι μόνο οι εθνικοί νόμοι, αλλά και το κοινοτικό δίκαιο και οι αρχές του Συντάγματος (θα θυμούνται βέβαια οι αναγνώστες τις κορόνες στη Βουλή για την αειφορία, το άρθρο 24 και τα ηχηρά παρόμοια). Σε οποιοδήποτε άλλο σύγχρονο κράτος, οι τοπικοί «φτωχοδήμαρχοι» θα ήταν τώρα στη φυλακή και οι συνεργάτες τους (ΟΣΕ) θα εξαναγκάζονταν να πληρώσουν πρόστιμο ίσο με το κόστος της αποκατάστασης του οικοσυστήματος στην ίδια ή και καλύτερη της προτέρας κατάσταση. Αντ' αυτού οι πρώτοι τυγχάνουν μονίμως ασυλίας και οι δεύτεροι καυχώνται ότι την «έβγαλαν σχεδόν τζάμπα», αφού κατάφεραν να πείσουν τους ιθαγενείς να τους πουλήσουν το βιός τους (τη φύση) για καθρεφτάκια.

Το πρόβλημα, βέβαια, είναι πολύ βαθύτερο και πηγάζει πολύ μακρύτερα από τις δομές και τους νόμους. Έχει να κάνει με τα σύνδρομα της υπανάπτυξης απ' τα οποία- παρά τα διαδοχικά πακέτα ΚΠΣ- δεν είναι εύκολο να απαλλαγούμε. Για την πλειονότητα των συμπολιτών μας η φύση δεν είναι παρά ένας σκουπιδότοπος, το πίσω μέρος μιας βιτρίνας εκσυγχρονισμού, το αναξιοποίητο κομμάτι του εθνικού χώρου που αποκτά υπόσταση μόνο όταν γίνει οικόπεδο και ιδιοκτησία. Η φύση, ακόμα εχθρική, είναι άδικη και προφανώς λάθος σχεδιασμένη. Εμείς οφείλουμε να τη διορθώσουμε. Μπορούμε, για παράδειγμα, να καταργήσουμε 10 περίπου χιλιόμετρα από τον άλλοτε ημίθεο Αχελώο- από τη Μεσοχώρα ως τη Συκιά- και να τα αντικαταστήσουμε με μια σήραγγα, προτού τα νερά του ποταμού εκτραπούν στην αδηφάγο Θεσσαλία. Το ερώτημα δεν είναι προφανώς πολιτικό (ο διάλογος έχει εξαντληθεί), αλλά ηθικό. Και δεν μπορεί να απαντηθεί πριν τα όνειρα λάβουνε εκδίκηση.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 12 Αυγούστου 2009, σ. 6.